

**FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR**

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

7/6 (Villabyernes Bl.): Krematorium og Kgd. (i Gentofte).

12/6 (Flensborg Avis): Kgd. ved Korskirken i Rinkenæs er indviet 7/6 (Anlægelsen er endnu ikke foretaget).

14/6 (Dag. Nyh.): Landsbygraverforeningen har holdt sit første Delegeretmøde i Randers.

15/6 (Heimdal): Kgd. i Abild skal udvides med 1,000 m² af Præstegaardshaven.

18/6 (Middelfart Venstrebl.): Kgd. i Føns er udvidet. Omkostninger: Kr. 2238.

19/6 (Holbæk Amts Soc. Dem.): Højby Kgd. udvides af Lektor Georg Georgsen; ¼ ha stor. Ved en afholdt Licitation fik man Oversigt over Udgiften. Tilbudene laa saaledes:

Tømrerarbejdet uden Malerarbejde: Tømrermester J. Petersen, Gudmindrup, 475 Kr., do. med Malerarbejde: Tømrermester Joh. Petersen, Højby, 646 Kr.

Murerarbejdet: Murermestrene P. Petersen og J. Jensen, Højby, 5773 Kr., Murermester M. Madsen, Højby, 5900 Kr.

Gartnerarbejdet: Carlsen og Antonsen, Højby, 480 Kr.

Rydnings- og Jordarbejdet: Herm. Olsen, Østre Højby, 1770 Kr.

22/6 (Loll. Falsters Folketid.): Bristede Forudsætninger for Indrettelse af Krematoriet i Nykøbing F.

22/6 (Vejle Amts Avis): Som Tilsynsførende for Vejle Kgd. er antaget Missionær, Gartner Mich. Laursen.

26/7 (Vejle Amts Avis): En ny Kgd. ved Vejle.

27/6 (Fr.borg Amts Avis): Enighed om Betingelser for Usserød Beboeres Benyttelse af Hørsholm Kgd.

29/6 (Jydske Tidende): Vojens Kgd. skal udvides.

3/7 (Fr.borg Amts Avis): Helsing Kgd. skal udvides. Der er indkøbt 8046 m².

4/7 (Horsens Avis): Smukke Blomsterplantninger paa Kgd. i Horsens.

12/7 (Svendborg Avis): Gudbjerg Kgd. er udvidet.

16/7 (Holstebro Avis): Kgd.s-Forholdene i Holstebro er ikke gode. En ny Kgd. maa anlægges om ca. 24 Aar.

18/7 (Holbæk Amtstid.): Nykøbing S. Menighedsraad har købt Jord til Ud. af Kgd. Pris: 3,500 Kr.

18/7 (Jydske Tidende): Kgd.s-muren i Damager. Sagens Akter gaar til Kirkeministeriet.

17/7 (Haderslev Soc.-Dem.): Hvordan med Kirkegaardsmuren i Haderslev?

18/7 (Berl. Tid.): København har Begravelsesplads nok til de første 30 Aar.

24/7 (Flensborg Avis): Paa det sidste Menighedsraadmøde godkendtes en af Kirkegaardsarkitekt Johs. Tholle i København udarbejdet Plan over en Kirkegaard ved Korskirken [i Rinkenæs]. Anlægget skal omfatte den øst for Kirken liggende Mark ned til Grusgraven, med Undtagelse af de smaa Kolonihaver paa Bakkeskraaning. Naar de paa Marken voksende Afgrøder er bjerget, vil Arbejdet sandsynligvis kunne paabegyndes i Efteraaret. Med forventet Støtte fra Sogneraadets Side haaber man i Vinterens Løb at naa saa vidt, at hele Kirkegaarden kan blive indviet til Foraaret; selv om Anlæg og Beplantning i sin Helhed næppe lader sig gennemføre paa een Gang. Dertil staar de fornødne Midler endnu ikke til Raadighed. Der er dog allerede købt ca. 100 Grave og for omtrent Halvdelen af disse er Pengene indbetalt. Betalingen for en Grav er 10 Kr. og gælder for et Tidsrum af 25 Aar, fra første Gang Gravstedet benyttes.

24/7 (Helsingør Avis): Kgd.s-spørgsmaalet i Egebæksvang.

25/7 (Loll.-Falster Venstrebl.): Ejeren af Kettinge Kirke, Baron Raben Levetzau, Aalholm, har efter Andragende fra Kettinge Menighedsraad velvilligst stillet et Areal til Raadighed til Parkeringsplads ved Kirken og til en tiltrængt Udvidelse af Kirkegaardspladsen.

Landinspektør Lorentzen, Nykøbing F., har udarbejdet Planerne for Udvidelsen, og disse er nu blevet godkendt af Kirkeministeriet og Stiftsøvrigheden. Arbejdet med Udvidelsen vil antagelig snarest tage sin Begyndelse og kan ventes afsluttet hurtigst muligt.

27/7 (Thisted Amts Tid.): Hørdum Kgd. skal udvides.

2/8 (Silkeborg Venstrebl.): Stadsingeniør Gunder Hansen og Graver Møller skal udarbejde Plan til ny Kgd. i Silkeborg.

6/8 (Silkeborg Soc.-Dem.): Der er købt 5 ha til Silkeborg Kgd.

8/8 (Holstebro Avis): Kgd. og Forhaven i Holstebro.

13/8 (Himmerland): Kgd.s-forholdene i Hobro.

14/8 (Jydske Tid.): Graasten Sogneraad drøfter den ny Kgd. i Graasten.

17/8 (Svendborg Avis): Ringe Kgd. skal udvides.

17/8 (Fjerritslev Avis): Fjerritslev Kgd. skal udvides.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

8/5 (Tidens Tegn): Urnefeltet ved Bekkelagets Kirke.

17/6 (Indlandsposten): Kgd.s-spørgsmaalet for Vinger og Kongsvinger.

25/6 (Indlandsposten): Den ny Kgd.s-plan på Nor (Kongsvinger).

4/7 (Dagsposten): Havekulturen i Trøndelag går frem, men kirkegårds-kulturen?

10/7 (Øvre Smaalenene): Forandringer paa Askim Kgd.

19/7 (Gulbrandsdalen): Kgd. i Lillehammer.

BOGANMELDELSER

Johannes Tholle: Stenhøjen, dens Anlæggelse, Tilplantning og Vedligeholdelse, 64 sider. I. Fr. Clausens forlag. Kbh. 1935.

Et sandt stenhøjsraseri hjemsøger de danske haver. Enhver haveejer med respekt for sig selv skal i vore dage have en stenhøj, som i stort overtal af tilfælde taler et tydeligt sprog om skaberens mangel paa begreb om den stillede opgaves rette løsning. Denne kortfattede, klare, instruktivt og rigt illustrerede bog er tænkt som en vejledning for alle interesserede. Maatte den blive læst og udbredt. Den har en stor mission at opfylde. Skulde der indvendes noget mod bogen, maa det blive mod dens titel, der udtrykker, hvad bogen undertrykker. Sten kan i haven anvendes paa mange gode maader, som forfatteren alle gennemgaar, men bruge dem til at bygge stenhøje af, det er det eneste, man ikke maa.

Til enhver kirkegaardsleder, der sætter en ære i at præge sin kirkegaard paa en heldig maade, skal bogen her specielt anbefales, selvom den slet ikke tager sigte paa kirkegaardsforhold. Vore kirkegaarde viser eksempler paa baade gode og daarlige stenanlæg. De gamle kampestenmure, der paa saa smuk og værdig maade hegner mange af vore landsbykirkegaarde, repræsenterer den første kategori. Indenfor murene finder man til gengæld mange af den anden slags. Et uheldigt arrangement, der saaledes synes at brede sig foruroligende, er den stenspækkede jordhøj, der danner underlag for gravens naturstens-monument.

Hr. Tholles bog kan advare kirkegaardslederen mod den forkerte anvendelse af sten paa gravstederne og kan give ham nyttige impulser til fornyelse af den mange steder tilsyneladende stereotype anlægsmaade med buksbom, perlesten og nøgen forrevet jord mellem ranglede roser. De rette stenmaterialer i forbindelse med de rette stenplanter (begge dele omtales i bogen) kan give gravene en skøn-

hed, som ved de gængse anlægsmaterialer slet ikke kan opnaas.

Hans Rønø.

Haandbog for Bygningsindustrien 1935. I Kommission hos Nyt nordisk Forlag, Kbh. 1935, 4°. 768 Sider.

En imponerende Haandbog, der navnlig indeholder: Fælleskatalog, Navnelister, Afhandlinger m. m. vedrørende alt, hvad der har med Byggeforskel at gøre, — derunder altsaa ogsaa Haver o. l. En praktisk Haandbog for den, der søger Oplysninger om elementære Ting, og en nyttig Bog ogsaa for den, der vil vide noget mere. Det kan kritiseres, at man Side 479 bringer en Fortegnelse over Havearkitekter udelukkende paa Grundlag af »Dansk Havearkitektforening«s Medlemsliste; mens noget tilsvarende maaske kan være paa sin Plads for andre Brancher, hvor Størsteparten af de udøvende Fagmænd er sammensluttet i en Organisation, halter det meget her, hvor saa mange staar uden for, og hvor Medlemmerne for Størstedelen er Embedsmænd, der knapt nok maa træde til i det frie Erhverv. Og hvorfor er der ingen Fortegnelse over Anlægsgartnerne?

Udstyr og Indretning er højst moderne, og det er en Fornøjelse at arbejde med Bogen.

Gartnærneringen i Norge. Udgivet af Norsk Gartnerforening og Selskabet Havedyrkningens Venner. Oslo 1935, 4°, 1120 Sider, rigt illustreret.

Som Medforfatter til og Redaktør af det tilsvarende danske Værk (»Danske Gartnerivirksomheder«) skal Anmelderen ikke bringe en Vurdering af de 2 Værker overfor hinanden, men kan dog ikke undlade at bringe noget angaaende det kvantitative. Saaledes en Del Tal. Det danske Værk paabegyndtes i Juni 1933 og havde første Bind paa 888 Sider færdigt i Oktober 1934, det norske Værk var paabegyndt noget før og er færdigbehandlet i 1 Bind paa 1120 Sider, der udkom i Juli 1935. Det norske Værk tæller 430 Sider indledende Artikler, Resten Gartneriskildringer; det danske Værks første Afsnit tæller 242 Sider, hvortil kommer ca. 100 i 2. Del, Resten af ca. 1800 Sider er Gartneriskildringer. I det danske kommer alle Gartnerier med (i hvert Fald ca. 99 pCt. af dem, der er Medlem af »Alm. dansk Gartnerforening«), og de betaler intet derfor, — i det norske er kun optaget dem, der har købt en Annonceside, og den Side 432 bebudede alfabetiske Fortegnelse over alle Landets Gartneribedrifter og Havebrug er ikke til at finde.

Efter dette skal vi anføre, at det er et imponerende Værk, der i høj Grad bidra-

ger til Kendskab om Norges Gartneri, og som tjener dets Skabere og Udgivere til megen Ære. Anmelderen har navnlig standset ved Oddvar Lunds Udredning af Havebrugets og Gartneriets Historie, Nordals om Planteskoledrift, Kobros om Blomsterbinderiet, Moens om Privathaver og offentlige Anlæg samt Kirkegaardene, Strøms om Anlægsgartneri samt O. Skards om Tjenestemænd i Gartneri og Havebrug. Der findes en Del Uoverensstemmelse mellem de her nævnte Danske og dem S. 22—25 nævnte; men det er morsomt at se Danskernes Betydning dokumenteret.

Trädgårdsodlingen i Sverige. Hyllningsskrift tillägnad Carl G. Dahl på sextiårsdagen, den 17. Juni 1935. Saxon & Lindströms Förlag, Stockholm 1935, 8°, 572 Sider, mange Billeder, Pris Kr. 15,00 sv.

Dette store Skrift, der er tilegnet Direktør Carl G. Dahl paa Alnarp Havebrugsskole, svarer i mangt og meget til Sv. Bruun og Axel Langes »Danmarks Havebrug og Gartneri«, men savner dog dettes historiske Afsnit; nærværende skildrer Have dyrkning og Gartneri i Sverige, saaledes som det udfolder sig i Dag, og kommer ind paa en lang Række af de Problemer, som Arbejdet afføder; disse behandles i ca. 40 Artikler af omtrent ligesaa mange Forfattere. Anmelderen er navnlig standset ved de fortrinlige Afsnit om Planteskoledrift (Chr. Reimer), Havekunst (Hermelin), Offentlige Anlæg (Myllenberg), Farver i Haven (Cronquist), Pæoner (Else Dahl) og Jernbanaplantninger (Cederpalm). Et særligt Afsnit vies Danskeren M. P. Andersen i Jönköping, der hyldes som Introduktør for fremmede Vækster.

Skriftet er en værdig Hyldest til Føde-laren, — et dygtigt (omend lidt spredt) Arbejde og et smukt Monument over svensk Gartneri af i Dag. En Række Farvebilleder er laant fra Værket om »Trädgårds-konst« i Serien om Haandværk. — Man kunde synes, at Værket om »Trädgårdsodling« snarere hørte hjemme i en saadan Serie end det om Havekunsten. Løvrigt er der bebudet en dansk Oversættelse af dette Værk om Havekunsten.

E. Brorsson: Den store Akvariebog; en populær Vejledning om alt vedrørende Akvariet, dets Indretning, Plante- og Dyreverden. Oversat af Børge Rasmussen, 8°, 114 Sider, 62 Fig.; J. Fr. Clausens Forlag, Kbh. 1935.

Det maa betragtes som en stor Vinding for dem, der agter at begynde med Akvariekultur, og saamænd ogsaa for dem, der allerede har et (eller flere) Akvarier,

at den danske Litteratur har kunnet indfangne denne svenske »Fisk« i sit Garn; thi siden den Gang, da Redaktøren af »Stuekultur« (nu afdøde Lund) udgav sin Akvariebog, er Kendskabet til denne Form for Stuekultur steget ganske artigt. Og Forfatteren til nærværende Bog viser, at han har et nøje Kendskab til det, han taler (eller skriver) om, saa man gaar ikke forgæves til denne Bog for at faa Vejledning. Man kunde ønske, at Bogen havde været forsynet med et lidt bedre Billedmateriale; men det er ikke nogen ukendt Ting, at det at fotografere Fisk i et Akvarium er næsten mere end Mennesker kan klare; tager man et Billede af Akvariet som Helhed, ses nemlig saa godt som intet til Fiskene, og navnlig ser man intet til deres Farvespil. Lad os haabe, at Fotografikunsten er gaaet meget frem, naar næste Udgave af denne udmærkede Bog skal frem.

Alfred M. Danvig: Haveplanternes Fjender; praktisk Vejledning for Haveejere til Bekæmpelse af Sygdom og Skadedyr paa Haveplanter, 8°, 94 Sider, 56 Fig., I. Fr. Clausens Forlag, Kbh. 1935.

Den tidligere Konsulent, nuværende Kontorchef i »Alm. d. Gartnerforening«, Alfred M. Danvig, har i det foreliggende Arbejde givet et godt Bidrag til Højnelse af Haveamatørens Havehygiejne. Ganske vist foreligger der om dette og tilstødende Emner en ikke helt ringe Litteratur; saaledes er Gartnerforeningens »grønne Bog« udkommet i Oplag efter Oplag, ligesom Professor M. Thomsen, Magister Bovien og Magister E. Gram alle har ydet deres. Adgangen til at erhverve sig disse forskellige Bøger er imidlertid ikke altid saa let, dels er de for Medlemmer af en Organisation, ellers er de lovlige dyre og videnskabelige. Derfor maa nærværende Bog hilses med Glæde, og Forfatterens Kendskab til Emnet borger for, at det behandles godt og rigtigt.

Das Jahr der Pflanze. Eine Bilderfolge. 1) Ernstes Blühen, 2) Im Glanz des Sommers, 8°, 88 Sider med lige saa mange Billeder; Forlag »Gartenschönheit«, Berlin 1935.

Med disse to smukke, smaa Billedbøger indleder det kendte Bladforlag (hvis fornemste Værk dog er »Gartenschönheit«) en Serie Bøger om Blomsterverdenen i vore Haver, idet denne Verden er delt efter Aarstiderne — ganske som Johannes Tholles Blomsterbøger fra 1932. I de tyske er Kulturanvisninger imidlertid overhovedet ikke til at finde, hvorimod hvert Billede ledsages af en ganske kort Hyldest til den Blomst eller Plante, som

nu er omtalt. Det giver forøget Kærlighed til Blomsterne at se dem gengivet i saa smuk en Skikkelse, — og det giver uden Tvivl Mod paa at gaa i Lag med endnu udførligere Litteratur om Emnerne, — samt først og fremmest Lyst til at dyrke de paagældende Ting i Ens egen lille Urtegaard.

Nord. ill. Havebrugsleksikon har udsendt Hefte 11—12; af disses Indhold kan Læserne af »V.K.« navnlig have Interesse af at stifte Bekendtskab med Ord som: Opmaaling, Overstandere, Pæoner, Pakning, Pelargonium, Personalhistorie (med Biografier af fremragende Gartnere, Gravere m. fl.), Philadelphus, Phlox, Picea, Pilekultur, Pinus, Plantedrivning, Planteskole drift, Plantegning, Plantepatologi, Plantning, Podevoks, Populus, Primula, Prunus m. fl. — Selv om Leksikonet svulmer og bliver en Del dyrere end oprindeligt beregnet, maa det paa-skønnes, at det er blevet saa righoldigt, som Tilfældet er, og at de enkelte Artikler har kunnet gøres saa relativ fyldige. Det skal nok vise sig at have kunnet betale sig for Forlaget, saavel økonomisk som præstigemæssigt.

FRA TIDSSKRIFTERNE

»Gartner-Tidende« Nr. 32: Havearkitektens Betydning for det producerende Gartneri (af Emil Böttiger).

»Stenhuggertidende« Nr. 7: Hvad de gamle Gravsteder fortæller.

»Ignis«, Nr. 5: Kyrkan och eldbegängelsen; Statistik m. m. — Nr. 6: En betydelsefull Överenskommelse mellan Svenska Eldbegängelseförsäkringskassan, Kappelkrematorium i Struer (af K. Reenberg). Minnesfonder och Minnesblad. — Nr. 7: Eldbegängelsen i romersk Poesi. Eldbegängelsen i Tjeckoslovakien 1934. Eldbegängelsen i Tibet. — Nr. 8: Eldbegängelseexpositionen paa Hernösands Jubilæumsutställning m. m. Eldbegängelsen i romersk Poesi. Nutida svensk Urnkonst.

»Gartenkunst« Nr. 7: Frankfurter Friedhöfe und ihre kulturelle Bedeutung.

»Kriegsgräberfürsorge«, Nr. 5: Die deutschen Heldengedenkfeier im Ausland (med Ill.); Kriegsgräberfürsorge, Schule und Jugend (m. Ill.); m. m. — Nr. 6: Das Gräberfeld der deutschen Kriegsgräberstätten. — Nr. 7: Umwehrungen und Tore deutscher Kriegsgräberstätten.

»Zentralblatt f. Feuerbestattung«, Nr. 5: Neue Fortschritte im Einsäherungs Ofenbau; Der Einsäherungs-ofen mit elektrischer Aufheizung im Krematorium in Kiel m. m. — Nr. 6: Pfingstfeuer. Feuerbestattung und Streben nach einer deutschen Nationalkirche, m. m. — Nr. 7: Was sagen uns heute die Feuer der Sonnenwende? Grabbau und Totenglaub der Steinzeit, m. m.

»Trädgårdsodlaren«, Nr. 3: Beskrivelse af det med 1. Præmie udvalgte Projekt for Helsingfors Norra gravgård, af Bent M. Schalin (ill.).

AARSBERETNINGER

Beretning for Aaret 1934: Dansk Ligbrændingsforening; 172 Sider, 8°.

Det procentvise Antal af Ligbrændinger er i Danmark steget til 25,5 (i København) og 7,6 (for hele Landet) højere staaer kun Svejts (12,7 pCt.) og Tyskland (8,7 pCt.).

Årsmeddelanden från Svenska eldbegängelseföreningen och Svenska eldbegängelseförsäkringskassan udgivne år 1935 (Nr. 71), 112 Sider, 8°.

I Stockholm udgør Ligbrændingsprocenten 25 pCt.

Resolutioner m. m. vedrørende Kirkegaarde.

(Fortsat fra Tillægsside 24).

Det fremgaar af de i Sagen foreliggende Oplysninger, at Menighedsraadet i den ligeledes tilbagefølgende, af Stiftsøvrigheden den 20. Marts 1929 stadfæstede Vedtægt for Stenderup Kirkegaard ikke har villet fastsætte nogen bestemt Takst for Gravertjenesten paa Kirkegaarden, hvorfor Stiftsøvrigheden har stadfæstet Vedtægten bl. a. paa Vilkaar, at Bestemmelsen i Pkt. 25, Stk. 1, hvorefter al Kastning af Grave skal besørges af Graveren, medmindre Kirkegaardsbestyrelsen dispenserer herfra, udgaar. Under Hensyn hertil har Provstiudvalget foretaget den ommeldte Ændring i Pkt. 15, første Linie, i Regulativet for Gravertjenesten paa Kirkegaarden, og naar Graveren end ikke har Eneret paa Kastning af Grave paa Kirkegaarden, har Provstiudvalget fundet Bestemmelsen i Pkt. 28 om, at Gravstedsejere ikke maa overlade Vedligeholdelsen af Gravsteder til andre end Gra-

veren, mindre naturlig, ligesom man i det Hele taget finder en saadan Bestemmelse uheldig.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet under Hensyn til de foreliggende Oplysninger og navnlig den Omstændighed, at der ikke er fastsat bestemt Takst for Gravkastning m. m., kan godkende de ommeldte, af Provstiuudvalget fastsatte Ændringer i Regulativet for Gravertjenesten paa Kirkegaarden.

10. Nov. 1931. Kirkeministeriets Skriv. (til Københavns Begravelsesvæsen) ang. **Udvidelse af Brønshøj Kirkegaard i København og om den fremtidige Drift af denne Kirkegaard m. m.**

I et den 11. Juli 1931 hertil indsendt Andragende har Begravelsesvæsenet anholdt om, at et Areal af ca. 6,000 m² af Brønshøj Præstegaardshave, heri indbefattet det i Skrivelse herfra til Biskoppen over Københavns Stift af 10. Oktober 1927 ommeldte Areal af 1,600 m² af Præstegaardshaven, maa blive stillet til Raadighed for Brønshøj Kirkegaard indtil Aar 2003 mod en aarlig Afgift til Brønshøj Sognekald paa 1125 Kr. samt paa Vilkaar, at der af Begravelsesvæsenet opsættes et Staaltraadshegn mod Præstegaarden i passen de Højde.

Samtidig har Begravelsesvæsenet anholdt om, at de for de københavnske Kirkegaarde gældende Bestemmelser fremtidig maa bringes til Anvendelse paa Brønshøj Kirkegaard, dog saaledes at Kirkegaarden vedbliver at være Begravelsesplads for Beboere af Brønshøj Sogn i Overensstemmelse med de i Kirke- og Undervisningsministeriets Bekendtgørelse af 12. Juni 1903, Pkt. 6 og 7, indeholdte Regler.

I Skrivelse af 16. Oktober 1931 har Begravelsesvæsenet derhos oplyst, at den ansøgte Ændring i Brønshøj Kirkegaards Drift vil medføre, at der fremtidig paa Kirkegaarden kan sælges Gravsteder ogsaa af 1ste Takstklasse, og at der, naar der foretages en Dræning af Kirkegaarden — som hidtil ikke har været mulig — vil kunne begraves i dobbelt Dybde.

Efter Modtagelsen af det omhandlede Andragende har Ministeriet gennem Biskoppen over Københavns Stift indhentet en Udtalelse fra Sognepræsten ved Brønshøj Kirke, der har erklæret sig villig til at afstaa det ommeldte Areal samt anmodet om, at Begravelsesvæsenet vil flytte et paa dette Areal staaende Materialskur til den tilbageblivende Del af Præstegaardshaven.

Endvidere har Ministeriet indhentet en Erklæring fra Sundhedsstyrelsen, der har

tiltraadt den foreslaaede Udvidelse af Brønshøj Kirkegaard paa det i den i Afskrift vedlagte Erklæring fra Stadslægen af 24. September 1931 ommeldte Vilkaar, at Kirkegaarden drænes til ca. 3 m Dybde af Hensyn til, at der fremtidig ønskes begravet i dobbelt Dybde.

Saaledes foranlediget skal man meddele til Efterretning, at Ministeriet bifalder, at det ansøgte Lejemaal indgaas paa de fornævnte Betingelser hvorved bemærkes, at den aarlige Afgift til Brønshøj Sognekald, stor 1125 Kr., for den nuværende Sognepræsts Embedstid vil være at tillægge ham udenfor Reguleringen.

Naar Borgerrepræsentationens Samtykke til Lejemaalet foreligger, forventer Ministeriet Udkast til Lejekontrakt indsendt til Approbation, hvorved bemærkes, at Udgiften ved Kontraktens Oprettelse vil være at afholde af Begravelsesvæsenet.

Sluttelig bemærkes, at der fra Ministeriets Side intet findes at erindre imod de af Begravelsesvæsenet ansøgte Ændringer med Hensyn til den fremtidige Drift af Brønshøj Kirkegaard, hvorefter der paa Kirkegaarden skal kunne sælges Gravsteder ogsaa af 1ste Takstklasse og efter foretagen Dræning begraves i dobbelt Dybde.

20. Nov. 1931. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Københavns Stift) ang., at en afdøds Ægtefælle som den nærmeste efterladte i Almindelighed maa anses som den dispositionsberettigede med Hensyn til Ordning af Begravelse, Køb af Gravsted m. v.

I det med Hr. Kammerherrens og Deres Højærværdigheds Skrivelse af 12. November 1931 hertil tilbagefulgte Andragende har Enkefru N. N. anholdt om Ministeriets Bistand til, at Skødet paa det Gravsted paa Sorgenfri Kirkegaard i Lyngby, hvori hendes den 14. Maj 1931 afdøde Mand, O. O., er begravet, maa blive udstedt til hende og ikke, som sket, til hendes Svigerfader, P. P., der efter Af-tale med Fru N. N. har ordnet alt vedrørende Afdødes Begravelse.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, derunder ogsaa for P. P., at Ægtefællen som den nærmeste efterladte i Almindelighed maa anses som den dispositionsberettigede med Hensyn til Ordning af Begravelse, Køb af Gravsted m. m., jfr. i denne Forbindelse ogsaa Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 24, Stk. 1, og at Svigerfaderen efter det i nærværende Tilfælde oplyste maa antages at have optraadt som sin Svigerdatters Befuldmægtigede i de nævnte Henseender.

Ministeriet maa derfor holde for, at P.

P. bør overlade Skødet paa det paagældende Gravsted til sin Svigerdatter, eventuelt imod at denne refunderer ham hans Udlæg til Gravstedets Erhvervelse m. m.

Det tilføjes, at Spørgsmaalets Afgørelse i sidste Instans henhører under Domstolene, men at Ministeriet eventuelt, saafremt Sagen ikke finder sin Ordning overensstemmende med foranstaaende, vil være villigt til paa derom fremsat Andragende fra Enkefru N. N. at meddele Tilladelse til, at Liget af hendes afdøde Mand henflyttes til et andet, af hende indkøbt Gravsted.

26. Nov. 1931. Kirkeministeriet Skriv. (til Kastrup Sogns Menighedsraad) ang., **at det ikke kan paalægges Universitetet som Ejer af Kastrup Kirke at bekoste Installation af elektrisk Lys i Kapellet paa Kastrup Kirkegaard.**

I Skrivelse af 18. November 1931 har Menighedsraadet med Henvisning til, at Raadet ønsker installeret elektrisk Lys i Kapellet paa Kastrup Kirkegaard forespurgt, om Kirkeejeren (Københavns Universitet) er pligtig til at betale dette Arbejde.

I Anledning heraf skal man tjenstlig meddele til Efterretning, at ifølge Lov Nr. 282 af 30. Juni 1922 § 12, Stk. 3, er Kirkeejeren kun pligtig til at overtage Vedligeholdelsen af Anlægget, naar elektrisk Lys er indlagt i en Kirke, medens Udgiften til selve Indlægningen m. v. maa afholdes ved private Bidrag eller efter Menighedsraadets og Menighedsrådets Beslutning ved Ligning paa Menigheden, og altsaa ikke kan paalægges Kirkeejeren. Saa meget mindre vil det kunne paalægges denne at bekoste Indlæg af elektrisk Lys, ikke i en Kirke, men i et Kapel paa Kirkegaarden.

16. Dec. 1931. Kirkeministeriets Skriv. (til Biskoppen over Aalborg Stift) ang., **hvorvidt en Præst i Baptistkirken vil kunne medvirke ved Begravelser paa Folkekirkens Kirkegaarde og foretage Jordpaakastelse efter Folkekirkens Ritual.**

I et med Deres Højærværdigheds Skrivelse af 13. November 1931 hertil tilbagefulgt Andragende har Menighedsforstander i det baptistiske Trossamfund N. N., Sæby, forespurgt, om det ifølge Lov Nr. 100 af 19. April 1907 er tilladt ham som Præst i Baptistkirken at foretage Jordpaakastelse efter Folkekirkens Ritual.

I Anledning heraf skal man tjenstlig bede tilkendegivet Andrageren, at Medlemmer af Folkekirken i Almindelighed skal begraves af Folkekirkens Præster. Afgivelse herfra kan kun ske, naar den afdøde ved en i Testamentsform affattet Erklæring, jfr. nærmere Lovens § 2, har

truffet Bestemmelse om borgerlig Begravelse, og i saa Fald vil den Omstændighed, at Andrageren er Præst for en Baptistmenighed, selvfølgelig ikke udelukke ham fra som Taler at medvirke ved Begravelsen, men Jordpaakastelse vil ikke kunne finde Sted, jfr. Lovens § 3.

Medlemmer af Baptistsamfundet har — ligesom andre udenfor Folkekirken staaende Personer — Adgang til borgerlig Begravelse. Endvidere har de Adgang til at faa Begravelse forrettet paa Folkekirkens Kirkegaarde af Baptistsamfundets Præster, jfr. Lovens § 5, og Ministeriet finder intet at erindre mod, at Andrageren ved Begravelser af Medlemmer af Baptistsamfundet anvender Folkekirkens Ritual for Jordpaakastelse.

Hvad endelig angaar Personer, som hverken hører til Folkekirken eller til Baptistsamfundet, bemærkes, at de har Adgang til borgerlig Begravelse, i hvilket Tilfælde Jordpaakastelse ikke vil kunne finde Sted, jfr. Lovens § 3, og hvis de hører til et her i Landet bestaaende kristent Trossamfund, vil de kunne begraves paa Folkekirkens Kirkegaarde af de paagældende Trossamfunds Præster.

16. Dec. 1931. Kongl. Resol., hvorved det paa Kirkeministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har behaget Hans Majestæt Kongen at bemyndige Biskoppen over Aarhus Stift til enten selv eller ved vedkommende Provst at foretage den højtidelige **Indvielse af det ombyggede Kapel paa Annekskirkegaarden i Assens By i Falslev Sogn** under Aarhus Stift Søndag den 20. December 1931 eller en af de følgende Søndage under Forudsætning af, at det forinden for Biskoppen godtgøres, at Kapellet er fuldt færdigt og forsynet med alt til Gudstjenestes Afholdelse fornødent.

29. Dec. 1931. Kirkeministeriets Cirku-lærskriv. (til Stiftsøvrighederne og Provstiudvalgene) ang. **Gennemførelse af den størst mulige Sparsommelighed med Hensyn til de lokale kirkelige Udgifter i Regnskabsaaret 1932—33.**

Under Hensyn til de store økonomiske Vanskeligheder, hvori Landet, særlig Landkommunerne, for Tiden befinder sig, maa Ministeriet anse det for uomgængelig nødvendigt, at de kirkelige Udgifter, baade Landskirkeskatten og de lokale kirkelige Udgifter, i det kommende Finansaar 1932—33 bringes saa langt ned som muligt.

Ministeriet skal derfor anmode Stiftsøvrighederne og Provstiudvalgene om ved den forestaaende Approbation af Overslagene for Præstelønningskasserne, Kirke-, Kirkebetjenings- og Menigheds-

raadskasserne for 1932—33 at have Opmærksomheden henvendt paa, at der gennemføres den størst mulige Sparsommelighed med Hensyn til de lokale, kirkelige Udgifter, saaledes at der ikke approberes andre Udgifter end de strengt nødvendige. Særlig skal man henstille, at der ikke i det kommende Aar sættes Nybygninger eller Nyanlæg i Gang ved Præstegaarde, Kirker og Kirkegaarde, som ikke er ganske nødvendige, og heller ikke udføres andre Vedligeholdelses- og Istand sættelsesarbejder end de, der enten er absolut paakrævede, eller som det maa anses for økonomisk fordelagtigt at foretage nu fremfor at udskyde dem til et senere Tidspunkt.

2. Juli 1932. Kirkeministeriets Skriv. (til Overretssagfører Jon Johnsen, Viborg) ang. **den Syge- og Begravelsesforeningen i Thisted Købstad tillagte Eneret til Ligbæring og Udleje af Ligvogn i Thisted.** (Jfr. Kirkeministeriets Skrivelse af 3. November 1930, nærv. Samling 1929-30 pag 721).

I Skriv. af 17. Juni 1922 har Hr. Overretssagføreren til Oplysning i en for Vestre Landsret indanket Sag, der af Syge- og Begravelsesforeningen i Thisted var anlagt mod Snedkermester N. Lykke, Thisted, angaaende Retten til Udleje af Ligvogn i Thisted Købstad, hvilken Sag er paa dømt af Retten for Thisted Købstad m. v. den 31. Maj 1932, udbedt Dem Ministeriets Udtalelse med Hensyn til, om det har været Meningen med Skrivelse af 16. April 1869 fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet at tillægge Syge- og Begravelsesforeningen i Thisted Eneret paa Kørsel med Ligvogn i Thisted Købstad, og om der overhovedet vilde findes Hjemmel til Udstedelse af en saadan Eneretsbevilling.

Saaledes foranlediget skal man herved meddele Dem, at Ministeriet i Anledning af et tidligere foreliggende Andragende fra Vognmand N. N. af Thisted om Tiladelse til at udleje Ligvogn i Thisted Købstad har henstillet, at der søgtes tilvejebragt en Overenskomst mellem de i Sagen interesserede Parter om Bortfald af den heromhandlede, Syge- og Begravelsesforeningen tillagte Eneret, og at man, da denne Henstilling ikke er blevet fulgt, ikke ønsker at udtale sig i Sagen, men skal henvise til, at der i adskillige Tilfælde har været givet Eneretsbevilling til Ligvognskørsel, hvorom Oplysning vil kunne faas i de offentlig tilgængelige Samlinger af juridiske Afgørelser.

29. Okt. 1932. Justitsministeriets Skriv. (til Direktoratet for Københavns Begravelsesvæsen) ang. **Overførelse til Udland**

det af en Askeurne, indeholdende Asken af en Person, hvis Lig er brændt i et af Københavns Begravelsesvæsens Krematorier.

I Skrivelse af 23. Maj 1932 har Direktoratet for Københavns Begravelsesvæsen forespurgt, hvorledes Begravelsesvæsenet skal forholde sig, naar en Askeurne, indeholdende Asken af en Person, hvis Lig er brændt i et af Københavns Begravelsesvæsens Krematorier, ønskes overført til Udlandet.

Foranlediget heraf skal man meddele, at Justitsministeriet herved tillader, at Urnen i saadanne Tilfælde udleveres til rette vedkommende, naar denne afgiver Erklæring om, at den skal begraves paa en Kirkegaard i Udlandet. Hvis Urnen i Udlandet ønskes anbragt paa anden Maade, bør Sagen i Overensstemmelse med § 4 i Lov Nr. 60 om Ligbrænding af 14. Marts 1931 forelægges Justitsministeriet.

Saafremt Urnen begæres udleveret i umiddelbar Forbindelse med Ligbrændingen, vil den ovenfor nævnte Erklæring kunne afgives af den, der besøger Begravelsen; hvis Urnen ønskes udleveret senere, efter at Urnen er blevet begravet paa en Kirkegaard eller opstillet i en Urnehal eller lignende, kan Erklæringen afgives af den, der har Brugsretten til Gravstedet eller Urnepladsen.

29. Nov. 1932. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Viborg Stift) ang. **Stillingen som Kirkegaardsgartner.**

Med Henvisning til Stiftsøvrighedens Erklæring af 7. Oktober 1932 skal man derhos meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at der ikke vil kunne stadfæstes nogen Instruks for en Kirkegaardsgartner, idet en saadan ikke kan henregnes til »Kirkebetjente«, hvorfor Forholdet imellem Kirkegaardsmyndighederne og Gartneren maa være et rent privatretligt og ikke kan bedømmes efter offentligretlige Regler.

27. Dec. 1932. Kirkeministeriets Cirkulærskriv. (til Stiftsøvrighederne) ang. **Oplæg blandt Købstadkirkernes Midler af Beløb, der erlægges som Betaling for Gravsteders Erhvervelse for flere end een Fredningsperiode, m. m.**

Paa dertil given Anledning skal Ministeriet herved anmode Hr. Stiftamtmanden og Deres Højærværdighed om overfor Bestyrelserne for de i det Dem betroede Stift værende Købstadkirker at ville indskærpe Overholdelsen af Reglen i § 25, Stk. 6, i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni

1922, jfr. Lov Nr. 112 af 29. Marts 1924, hvorefter al Betaling, der erlægges for Erhvervelse af Gravsteder for flere end een Fredningsperiode, saavel som al Betaling, der erlægges i Henhold til Bestemmelserne i denne Paragrafs Stk. 4—5, oplægges blandt Kirkens Midler, idet tilføjes, at kun Ministeriet vil kunne dispensere fra denne Bestemmelse, hvorfor Andragende, saafremt saadan Dispensation ønskes, maa indsendes hertil.

4. Juli 1933. Kirkeministeriets Skriv. (til Stiftamtmanden og Biskoppen over Haderslev Stift) ang. **Ullerup Sognebeboeres Ret til Begravelse paa Fredericia Trinitatis Kirkegaard.**

Med Hr. Stiftamtmandens og Deres Højærværdigheds Skrivelse af 22. Juni 1933 har Ministeriet modtaget et Andragende, hvori A. A. og B. B., Medlemmer af Trinitatis Sogns Menighedsraad i Fredericia, samt C. C. og D. D., Medlemmer af Ullerup Sogns Menighedsraad, udbeder sig Ministeriets Afgørelse med Hensyn til en mellem Trinitatis Sogns Menighedsraad og Beboere i Ullerup Sogn opstaaet Meningsforskel vedrørende Spørgsmaalet om Adgang for Beboerne af Ullerup Sogn til Frijord paa Fredericia Trinitatis Kirkegaard.

Efter Sagens Oplysninger maa det antages, at Beboerne af Ullerup Sogn, siden Ullerup Kirke omkring Aar 1655 nedbrødes, og Materialerne anvendtes til Opførelse af Trinitatis Kirke i Fredericia, har haft Ret til Frijord paa Trinitatis Kirkegaard, ligesom det fremgaar, at der den 21. November 1930 af Trinitatis-Ullerup samt St. Michaelis Sogns Menighedsraad i Fredericia er vedtaget en fælles Vedtægt, indeholdende Takster for de i Fredericia Købstad værende 4 Kirkegaarde, hvilken Vedtægt er stadfæstet af Stiftsøvrigheden over Haderslev Stift den 6. Februar 1931, og i hvilken der ikke findes optaget nogen Bestemmelse om Ret for Beboerne af Ullerup Sogn til Frijord paa Trinitatis Kirkegaard. Det fremgaar derhos af Sagen, at Forret-

ningsudvalget for Trinitatis-Ullerup og St. Michaelis Sogns Menighedsraad har vedtaget en Beslutning, hvorefter de Beboere af Ullerup, der har været Indehavere af deres nuværende Ejendomme før 1922 og har Frijord paa Trinitatis Kirkegaard beholder denne Ret, saa længe de er Ejere af Ejendommen, hvorimod nye Ejere af de paagældende Ejendomme samt alle Beboere, der ikke for Tiden har Frijord, betaler efter Kirkegaardens Takster. Det er endelig oplyst, at denne Beslutning blev fremlagt for Trinitatis-Ullerup Menighedsraad paa et den 26. November 1931 afholdt Møde og taget til Efterretning uden Forhandling, men at et Medlem fra Ullerup paa et den 18. November 1932 afholdt Menighedsraadmøde har hævdet, at Beboerne i Ullerup vedblivende maa have Ret til Frijord paa Trinitatis Kirkegaard, samt at Menighedsraadens Forretningsudvalg herefter har besluttet at indhente Ministeriets Afgørelse i Sagen.

I Anledning heraf skal man meddele til Efterretning og videre Bekendtgørelse, at Ministeriet med Stiftsøvrigheden er enig i, at der ikke er Grund til at antage, at det ved den Beboerne i Ullerup i sin Tid tillagte Ret til Frijord paa Trinitatis Kirkegaard i Fredericia har været Mening at give Beboerne af Ullerup anden Ret end den, der i Almindelighed tilkom Folk i Landsbyerne til fri Jord paa Sognekirkegaarden. Ministeriet maa derfor under Hensyn til Bestemmelserne i § 25, Stk. 1 og 7, i Lov af 30. Juni 1922 om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. anse det for rettest, at der om Spørgsmaalet afholdes et Menighedsrådsmøde i Ullerup, og at der derefter under Approbation af Stiftsøvrigheden udfærdiges et Tillæg til Vedtægten for Trinitatis Kirkegaard i Fredericia, hvorved der tages Hensyn til de Særrettigheder for Beboerne af Ullerup, som endnu maa antages at bestaa, jfr. fornævnte Lovs § 25, Stk. 7.

Det tilføjes, at saafremt en Ordning af Spørgsmaalet ikke opnaas ad denne Vej, maa Sagen afgøres af Domstolene.

(Fortsættes).